

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

23 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Țurcan Anatolie, Burduh Victor, Craiu Nicolae

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Bodean Ina în numele inculpatului, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui,

Volos Eugeniu xxxx, născut la xxxxxxxx, originar și domiciliat xxxxxxxxxxxxxx

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 09.12.2011-11.11.2013;

instanța de apel: 26.03.2014 – 17.12.2014

instanța de recurs: 08.07.2015 – 03.11.2015.

instanța de apel: 10.12.2015 –06.12.2016

instanța de recurs: 04.05.2017 – 04.07.2017.

instanța de apel: 10.08.2017 –03.12.2018

instanța de recurs: 28.11.2019 – 23.02.2021.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013, Volos Eugeniu a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. De către organul de urmărire penală, Volos Eugeniu a fost acuzat de faptul că la data de 30 iulie 2010, deținând funcția de director al SRL „Rolsi - Com”, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane în proporții deosebit de mari, aflându-se în mun. Chișinău, acționând prin înșelăciune și abuz de încredere, manifestate prin declarația că întreprinderea pe care o conduce are nevoie de cartele telefonice pentru a duce convorbiri pe serviciu, a încheiat cu SRL „Cosicon”, reprezentată de directorul acesteia, Romanciuc Silvia, contractul nr.xxxxxxx, prin care ar fi procurat de la ultima cartele telefonice de reîncărcare ale operatorului de telefonie „ORANGE” SA și anume 1 375 cartele prepay în valoare de 20 lei fiecare, 4 879 cartele prepay în valoare de 150 lei fiecare, 300 cartele prepay în valoare de 50 lei fiecare, 465 cartele prepay în valoare de 100 lei fiecare, 100 cartele prepay în valoare de 200 lei fiecare, 100 cartele prepay în

valoare de 300 lei fiecare, 10 cartele prepay în valoare de 20 lei fiecare, care urmau a fi utilizate pentru necesitățile întreprinderii pe care o gestiona. În aceeași zi, în baza actului de predare-primire Volos Eugeniu, a primit cartelele telefonice în număr de 8459, valoarea cărora constituia 508 950 lei. După primirea cartelelor telefonice de la managerul de vânzări al SRL „Cosicon”, Barbăscumpă Valeriu, inculpatul Volos Eugeniu le-a însușit, folosindu-le în scopuri personale, prin ce a cauzat SRL „Cosicon” o daună materială în sumă de 508 950 lei.

Prima instanță și-a motivat soluția invocând că escrocheria imputată nu a avut loc, invocând că „...în acest caz sub pretinsa tranzacție de cartele de telefonie mobilă au fost camuflate raporturile civile care ulterior au fost puse pe seama lui Eugeniu Volos, odată cu apariția de a-l denunța”

3. Sentința de achitare a fost atacată cu apel de către procurorul în secția conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale, Bacalîm Lilian, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Volos Eugeniu să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal și condamnat la o pedeapsă sub formă de închisoare, pe un termen de 12 ani, cu executare în penitenciar de tip închis, cu admiterea integrală a acțiunii civile.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014 apelul declarat de procurorul în secția conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale, Bacalîm Lilian, a fost admis, casată sentința judecătoreiei Centru, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013 și pronunțată o hotărâre nouă, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează : Volos Eugeniu a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și a fost condamnat la 8 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de gestionarea mijloacelor financiare pe un termen de 3 ani.

Termenul executării pedepsei închisorii a fost calculat din momentul reținerii lui Volos Eugeniu.

Acțiunea civilă a fost admisă, încasându-se de la Volos Eugeniu în beneficiul părții vătămate „Cosicon” SRL prejudiciul material în sumă de 508 950 lei.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de avocatul Potlog Victor în numele inculpatului Volos Eugeniu, prin care, indicând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu menținerea sentinței Judecătoreiei Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013, prin care Volos Eugeniu a fost achitat din motivul lipsei faptei infracționale prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și anularea tuturor măsurilor de asigurare. În motivarea recursului recurentul invocă că a fost încălcat dreptul inculpatului și la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO.

În motivarea cerințelor sale recurentul a invocat următoarele motive :

- la emiterea deciziei instanța de apel a încălcat cerințele art. 384 alin. (3), (4) și art. 415 alin. (2) pct.1 Cod de procedură penală;

- instanța de apel a pronunțat o hotărâre de condamnare în baza probelor care nu au fost cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, sentința fiind de achitare. Este vorba de declarațiile martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile, care sunt martorii acuzării și declarațiile lor în cadrul urmăririi penale, atunci când în ședințele instanței de fond martorii dați nu au putut confirma declarațiile inițiale și acest fapt a servit în mare parte drept temei pentru a emite o sentință de achitare. Instanța de apel nu era în drept conform prevederilor legale și practicii constante să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea martorilor acuzării, fiind încălcat art.6 CEDO;

- instanța de apel a ignorat înscrisul prezentat de către apărare în ședința instanței de apel, care incontestabil confirmă faptele și argumentele lui Volos Eugeniu, invocate de el și în instanța de fond și în instanța de apel despre inexistența infracțiunii incriminate și despre inexistența posibilității reale de a comite acțiunile incriminate;

- instanța de apel a ignorat și faptul constatat în ședința instanței de fond, că martorul Nichifor Aurica este soția lui Nichifor Adrian și este contabil șef și la întreprinderea SRL „Rolsi-Com” și la întreprinderea SRL „Cosicon”, iar sora dreaptă a lui Nichifor Adrian – Romanciuc Silvia este administratorul SRL „Cosicon”;

- instanța de apel a ignorat motivul răzbunării lui Nichifor Adrian, confirmat prin copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 septembrie 2014 (f.d. 41-45, vol. III), prin care Nichifor Adrian este condamnat în baza art. 314 alin. (1) Cod penal – constrângerea de a face declarații mincinoase, iar Volos Eugeniu este parte vătămată fiind constrâns și amenințat de a face declarații mincinoase;

- inculpatul Volos Eugeniu nu a dispus nicicând de ștampila întreprinderii, lui nu iau fost încredințate bunuri;

- plângerea la organele de drept a fost depusă pe 01 noiembrie 2010 de către Nichifor Aurica și Romanciuc Silvia, pe când achitarea pentru cartele urma să înceapă de pe 16 noiembrie 2010 conform contractului;

- la 07 iunie 2010 inculpatul Volos Eugeniu a depus cerere de concediere și din 17 iunie 2010 el nu a mai activat în SRL „Rolsi-Com”;

- este dosar fabricat în scop de răzbunare a lui Nichifor Adrian pe el, pentru condamnare în baza art.314 alin. (1) Cod penal, unde inculpatul Volos Eugeniu la denunțat pe fostul său patron, care și în prezent îl amenință.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 03 noiembrie 2015 a fost admis recursul ordinar declarat de către avocatul Potlog Victor în numele inculpatului Volos Eugeniu, casată total decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014, în cauza penală privindu-l pe Volos Eugeniu și dispusă rejudecarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a menționat că, potrivit sentinței, prima instanță l-a achitat pe Volos Eugeniu pe învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii,

întemeindu-și soluția pe probele descrise în sentință și cercetate în ședința de judecată, cum sunt - declarațiile martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile, declarațiile inculpatului Volos Eugeniu și actele scrise.

Procurorul în susținerea apelului, a invocat că achitarea lui Volos Eugeniu este neîntemeiată, deoarece probele administrate în cadrul urmăririi penale, și a anume declarațiile martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile cert confirmă vinovăția acestuia. Instanța de apel, admitând apelul procurorului, a casat sentința de achitare a lui Volos Eugeniu și, rejudecând cauza, a pronunțat o nouă hotărâre de condamnare a acestuia conform învinuirii înaintate, în baza aceluiași probe examinate de către prima instanță, limitându-se doar la citirea acestora. Procurorul a solicitat (f. d. 54, vol. III) audierea din nou în instanța de apel a martorilor Romanciuc Silvia, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile, declarațiile cărora constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului, dar nu a reușit să asigure prezența lor pentru a fi audiați. Astfel, nu s-au respectat prevederile art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală și jurisprudența CEDO.

Instanța de recurs a remarcat că, pentru un probatoriu legal la pronunțarea unei hotărâri de condamnare a inculpatului după o sentință de achitare, declarațiile acuzatorii ale părților vătămate și a martorilor urmau a fi obținute cu respectarea principiilor nemijlocirii, oralității și contradictorialității judecării cauzei, ce nu s-a realizat în speța dată.

Totodată, instanța de recurs a constatat, că dând apreciere probelor examinate în prima instanță, ultima amănunțit a descris în sentință motivele care au dus la concluzia de achitare, de apreciere critică a unor probe cum sunt : declarațiile martorilor Barbăscumpă Vasile (f.d. 205, vol. II); Nichifor Aurica (f.d. 205-206, vol. II); Romanciuc Silvia (f.d. 206, vol. II), statuând camuflarea unor raporturi civile.

Instanța de apel, având cumulul de probe descrise, analizate și apreciate în sentință, care au dus la achitarea inculpatului, admitând apelul procurorului, cu rejudecarea cauzei și adoptând o soluție de condamnare în baza aceluiași probe, urma să facă o analiză – apreciere proprie a acestor probe, indicând motivele care au dus la reaprecierea acestor probe, cum și unde la concret a greșit prima instanță apreciind aceste probe.

7. Rejudecând cauza, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău prin decizia din 06 decembrie 2016 a respins, ca nefondat, apelul declarat de procurorul în Procuratura Generală, Bacalîm Lilian, menținând sentința fără modificări.

8. Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Brigai Sergiu, prin care, indicând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

În motivarea recursului, recurentul a expus următoarele argumente:

- instanța de apel în decizia sa în nici un fel nu s-a expus asupra motivelor descrise în apelul procurorului.

Or, instanța a reținut motivele invocate de instanța de fond la adoptarea sentinței judecată și a considerat că „nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea, demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță”.

Procurorul a considerat că, printr-o astfel de motivare instanța de apel nu a soluționat fondul apelului, în situația când motivele de achitare a inculpatului au fost criticate de către procuror în apelul său cu aducerea unor argumente concrete asupra cărora instanța de apel era obligată să se expună;

- procurorului a menționat că, inculpatul a fost achitat, deși conform raportului de expertiză nr. xxxxxxxx din 18 martie 2011, s-a constatat, că semnăturile depuse la pozițiile „Cumpărătorul” pe contractul nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 încheiat între SRL „Rolsi-Com” și SRL „Cosicon”; Actul de primire-predare, anexa nr. 1 la contract nr. xxxxxxxx și semnătura depusă la poziția „primit încărcătura, destinatar pe factura de expediție seria XX nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 sunt executate de către inculpatul Volos Eugeniu. Raportul de expertiză nr. xxx din 14 aprilie 2011, prin care s-a stabilit, că semnăturile depuse la pozițiile „Cumpărătorul” pe contractul nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 încheiat între SRL „Rolsi-Com” și SRL „Cosicon”; Actul de primire - predare, anexa nr. 1 la contract nr. xxxxxxxx și semnătura de la poziția „primit încărcătura, destinatar” pe factura de expediție seria XX nr. xxxxxxxx din 30.07.2010, sunt executate de către una și aceeași persoană și anume de către cet. Volos Eugeniu. Raportul de expertiză nr. xxxxxxxx din 28 septembrie 2011, conform căruia s-a stabilit, că blancheta facturii de expediție seria XX nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 a fost confecționată la întreprinderea specializată în confecționarea blanchetelor pentru documente. Consecutivitatea aplicării impresiunilor de ștampilă rotundă, semnăturilor în raport cu textul tipărit de pe actul de primire predare - anexa nr. 1 la contractul nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 a fost următoarea: executat textul tipărit ce reprezintă conținutul facturii de expediție apoi executate semnăturile și aplicate impresiunile de ștampilă. Consecutivitatea aplicării impresiunilor de ștampilă rotundă, semnăturilor în raport cu textul tipărit de pe actul de primire -predare - anexa nr. 1 la contractul nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 a fost următoarea: executat textul tipărit ce reprezintă conținutul actului de primire predare apoi executate semnăturile și aplicate impresiunile de ștampilă. Consecutivitatea aplicării impresiunilor de ștampilă rotundă semnăturilor în raport cu textul tipărit de pe contractul nr. xxxxxxxx din 30 iulie 2010 a fost următoarea: executat textul tipărit ce reprezintă conținutul actului de primire predare apoi executate semnăturile și aplicate impresiunile de ștampilă. Acestor probe, care în opinia procurorului răstoarnă versiunea inculpatului nu au fost în general apreciate de către instanța de fond cât și de către instanța de apel;

- referitor la audierea martorilor acușării, procurorul a indicat că reieșind din prevederile art. 371 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, au fost date citirii

declarațiilor martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Andrian și Barbăscumpă Vasile, date în cadrul urmăririi penale și în ședința de judecată în primă instanță.

9. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2017 a fost admis recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Brigai Sergiu, casată total decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014, în cauza penală privindu-l pe Volos Eugeniu și dispusă rejudecarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

9.1. Pentru a decide astfel, instanța de recurs ordinar a reținut că, potrivit rechizitoriului inculpatul a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, prin cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

Instanța de apel în acest aspect a conchis că prin ansamblul de probe cercetate în ședința de judecată nu se confirmă vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate prin actul de învinuire și astfel, inculpatul Volos Eugeniu nu a săvârșit fapta ce i se incriminează.

Analizând conținutul deciziei recurate în raport cu învinuirea adusă inculpatului, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, Colegiul penal a ajuns la concluzia că, instanța de apel nu a dat apreciere tuturor probelor în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, dar s-a rezumat doar la menționarea faptului că partea acuzării nu a prezentat probe care să confirme vinovăția inculpatului.

Totodată, instanța de recurs ordinar a notat că, în motivarea soluției adoptate, instanțele de fond au acceptat poziția apărării fără a da apreciere probelor prezentate, astfel conform raportului de expertiză nr. xxxxxxxx din 18.03.2011, s-a constatat, că semnăturile de la pozițiile „Cumpărătorul” pe contractul nr. xxxxxxxx din 30.07.2010 încheiat între SRL „RolsiCom” și SRL „Cosicon”; Actul de primire-predare, anexa nr. 1 la contract nr. xxxxxxxx și semnătura de la poziția „primit încărcătura, destinatar pe factura de expediție seria XX nr. xxxxxxxx din 30.07.2010 sunt executate de către inculpatul Volos Eugeniu. Raportul de expertiză nr. xxxxxxxx din 14.04.2011, prin care s-a stabilit, că semnăturile depuse la pozițiile „Cumpărătorul” pe contractul nr. xxxxxxxx din 30.07.2010 încheiat între SRL „RolsiCom” și SRL „Cosicon”; Actul de primire - predare, anexa nr. 1 la contract nr. xxxxxxxx și semnătura de la poziția „primit încărcătura, destinatar” pe factura de expediție seria XX nr. xxxxxxxx din 30.07.2010, sunt executate de către una și aceeași persoană și anume de către cet. Volos Eugeniu. Raportul de expertiză nr. xxxxxxxx din 28 septembrie 2011, conform căruia s-a stabilit, că blancheta facturii de expediție seria XX nr. xxxxxxxx din 30.07.2010 a fost confecționată la întreprinderea specializată în confecționarea blanchetelor pentru documente.

Astfel, instanța de recurs reținut că, la judecarea apelului, instanța de apel urma să efectueze o analiză amplă a tuturor probelor prezentate, adică declarațiilor martorilor în coroborare cu procesele-verbale, a contractelor, acestea jucând un rol de importanță la calificarea acțiunilor.

10. Rejudecând cauza, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău prin decizia din 03 decembrie 2018 a admis apelul declarat de procurorul în Procuratura Generală, Bacalîm Lilian, casând sentința primei instanțe, a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care, Volos Eugeniu a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și condamnat în baza acestei Legi la o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei într-un penitenciar de tip închis și cu privarea de dreptul de a gestiona bunuri și de a ocupa funcții administrative pe un termen de 5 ani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, inculpatul cu certitudine prin acțiunile sale prejudiciabile a comis infracțiunea prevăzută la art. 190 alin. (5) Cod penal, or vinovăția acestuia se demonstrează prin cumul de probe administrate și analizate de către instanțele de judecată.

Instanța de apel a mai notat că prima instanță, la pronunțarea sentinței, nu s-a conformat cerințelor statuate la art. 101 Cod de procedură penală, deoarece nu a ținut cont de toate circumstanțele cauzei, oferind astfel o apreciere necorespunzătoare probelor.

Suplimentar, instanța de apel a indicat că, acțiunile inculpatului Volos Eugeniu, au fost consecvente și îndreptate nemijlocit spre însușirea în beneficiul personal a bunurilor SRL „Consicon”, adică a cartelelor de încărcare a telefoanelor mobile, în sumă totală de 508950 lei, cunoscând cu certitudine că întreprinderea dată, nu dispune de mijloace pentru a rambursa suma dată.

Tot în acest context, instanța de apel a punctat că, prima instanță eronat a constatat că transmiterea de facto a cartelelor de reîncărcare pentru telefoanele mobile în număr de 859 de cartele în sumă totală de 508 950 lei, nu ar fi avut loc, reieșind din răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale și răspunsul Inspectoratului Fiscal de Stat, precum că în perioada anului 2010, între SRL „Consicon” și SRL „Rolsi-Com” nu ar fi avut loc careva tranzacții, or, în cazul de față, tranzacția de jure și de facto a avut loc, iar neînregistrarea și/sau nedeclararea acestuia la organele abilitate cu control financiar-fiscal, nu poate constitui temei de a considera că tranzacția nu a avut loc, ba mai mult, transmiterea cartelelor rezultă din cumulul de probe administrat în prezenta cauză penală.

Cu referire la categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului, instanța de apel, prin prisma prevederilor art. 7, 61, 75, 76, 77 Cod penal, a remarcat că pedeapsa cu închisoare stabilită inculpatului, pe un termen de opt ani cu executare într-un penitenciar de tip închis, cu aplicarea pedepsei complementare, va realiza scopul de reeducare.

Cu referire la acțiunea civilă înaintată de partea vătămată SRL „Consicon”, instanța de apel a observat că, din materialele cauzei s-a stabilit cu certitudine faptul că, quantumul acțiunii civile în speță este determinat cu exactitate, fiind confirmat prin contractul nr. xxxxxxx din 30 iulie 2010, factura fiscală seria XX, nr. xxxxxxx din 30 iulie 2010, și actul de predare- primire, anexa nr. 1 la contractul nr. xxxxxxx din 30 iulie 2010, context în care, având ca temei prevederile art. 219 și art.

225 Cod de procedură penală, a fost dispusă încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune în cuantumul solicitat.

11. Decizia instanței de apel, este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Bodean Ina în numele inculpatului, prin care, indicând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței Judecătoria Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013, prin care Volos Eugeniu a fost achitat din motivul lipsei faptei infracționale prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivarea recursului au fost invocate următoarele argumente:

- procurorul a solicitat audierea din nou în instanța de apel a martorilor Nichifor Aurica, Romanciuc Silvia, a reprezentantului părții vătămate, declarațiile cărora constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului, dar nu a reușit să asigure prezența lor pentru a fi audiați. Astfel, nu s-au respectat prevederile art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO. Pentru un probatoriu legal la pronunțarea unei hotărâri de condamnare a inculpatului după o sentință de achitare, declarațiile acuzatorii ale părților vătămate și a martorilor urmau a fi obținute cu respectarea principiilor nemijlocirii, oralității și contradictorialității judecării cauzei, ceea ce nu s-a realizat în speța data. Mai mult, în ședințele instanței de fond, martorii vizați nu au putut confirma declarațiile inițiale și acest fapt a servit în mare parte drept temei pentru a emite o sentință de achitare, prima instanța dând apreciere probelor examinate și descriind amănunțit în sentință motivele care au dus la concluzia de achitare. În aceste circumstanțe, instanța de apel nu a fost în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea nemijlocită a martorilor acuzării în ședința de judecată, or, în speță, a fost încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil, consfințit în art. 6 CEDO;

- partea acuzării, în susținerea apelului asupra sentinței de achitare, nu a îndeplinit cerințele legii cu privire la prezentarea probelor suplimentare, ce ar servi temei pentru o reapreciere a probelor de către instanța de apel;

- instanța de apel, încălcând principiul nemijlocirii procesului penal, principiul contradictorialității și prezumția nevinovăției, a pus la baza deciziei de condamnare a inculpatului depozițiile reprezentantului părții vătămate Balan Vladimir și a martorilor Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Barbăscumpă Vasile, care au fost „lecturate” de către procurorul participant în ședința de judecată, fără audierea nemijlocită, din nou, a acestora în instanța de apel, indicând că „acuzarea a fost în imposibilitate să asigure prezența persoanelor sus-enunțate” (pct. 34 din Decizie);

- instanța de apel, judecând cauza și verificând probele în ședința de judecată, nu a acordat eficiență deplină prevederilor alin. (4) art. 100 Cod de procedură penală prin prisma analizei conținutului lor și le-a dat o apreciere injustă potrivit art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării lor, fără stabilirea neechivocă a tuturor aspectelor de fapt și de drept, formulând o concluzie greșită referitor la vinovăția

inculpatului de comiterea infracțiunii incriminate, astfel că, activitatea instanței de apel prin prisma verificării și aprecierii probelor s-a rezumat la trecerea în revistă și descrierea probelor administrate la judecarea apelului, fără a supune analizei conținutul acestora. Instanța de apel s-a redus la fraze generale, fără a se pronunța asupra argumentelor apărării;

- instanța de apel a lăsat fără apreciere înscrisul prezentat de către apărare în ședința instanței de apel, care incontestabil confirmă faptele și argumentele lui Volos Eugeniu, invocate de el și în instanța de fond, și în instanța de apel, despre inexistența infracțiunii incriminate și despre inexistența posibilității reale de a comite acțiunile imputate și anume - decizia Curții de Apel Chișinău din 04 septembrie 2014, prin care a fost menținută în vigoare sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 martie 2014. Or, înscrisul respectiv probează faptul condamnării lui Andrian Nichifor (fondatorul întreprinderilor SRL „Rolsi-Com” și SRL „Cosicom”, soțul martorului Nichifor Aurica și fratele martorului Romanciuc Silvia) în baza art. 314 alin. (1) Cod penal - constrângerea de a face declarații mincinoase și confirmă declarațiile inculpatului privind dependența sa față de Nichifor Andrian, constrângerea sa fizică și psihică de a activa în calitate de director la SRL „Rolsi-Com” și de a executa necondiționat indicațiile acestuia. În contextul dat, se confirmă declarațiile inculpatului precum că el figura formal ca director al SRL „Rolsi-Com”, nu deținea ștampila și documentele contabile ale întreprinderii, firma fiind administrată, de facto, de către Andrian Nichifor și soția acestuia Aurica Nichifor. Mai mult, reieșind din relațiile tensionate dintre inculpat și A. Nichifor la acel moment, este absolut nefondată și alogică alegația precum că lui Volos Eugeniu i-au fost încredințate careva bunuri ale întreprinderii;

- instanța de apel a ignorat faptul că, în cadrul examinării cauzei s-a confirmat că SRL „Cosicom” nu a avut niciodată un așa număr de cartele - 8459 (nefiind prezentate probe în sensul dat), circumstanță ce denotă caracterul fictiv al tranzacției încheiate, iar cumpărătorul nu avea posibilitatea de a achita prin materiale de construcții, deoarece SRL „Rolsi-Com” nu dispunea de astfel de bunuri, iar directorul SRL „Cosicom” Romanciuc S. cunoștea despre acest fapt;

- este neîntemeiată concluzia instanței de apel expusă în pct. 55 a deciziei atacate, precum că instanța de apel nu poate reține argumentele inculpatului în partea în care a indicat ca la data întocmirii contractului deja se eliberase din funcție, deoarece la dosar lipsește cererea de eliberare autenticată corespunzător, înregistrată la oficiul angajatorului. Sub aspectul dat, s-a menționat ca împrejurarea vizată denotă încă odată caracterul unilateral al urmăririi penale, organul de urmărire penală ignorând obligația prevăzută de art. art. 19, 254 Cod de procedură penală, de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuitului, învinuitului, inculpatului cât și celea ce îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea. Or, dovedirea acuzațiilor și administrarea probelor de

vinovăție este pusă în sarcina acuzării, iar învinuitul sau inculpatul, beneficiind de prezumția de nevinovăție, nu este obligat să-și dovedească nevinovăția.

12. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1^a) Cod de procedură penală, procurorul, a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru netemeinicia recursului ca inadmisibil fiind vădit neîntemeiat, considerând corecte constatările instanței de apel.

13. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că, recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recurs ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarate în speță, acesta se întemeiază pe temeiurile pentru recurs prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, și anume sub aspectul că: *„hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt care a afectat soluția instanței; nu au fost întrunite elementele infracțiunii”*.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că criticele aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, deoarece la o nouă rundă a procedurilor de judecare a cauzei în ordine de apel, nu au fost respectate pe deplin prevederile procesual penale cu privire la rejudecarea cauzei.

În acest contest instanța de recurs menționează, că conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost

săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În acest context, Colegiul notează, că hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Totodată, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

În conformitate cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, întrucât decizia contestată nu conține motive clare pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Având în vedere prevederile legale citate, Colegiul penal lărgit remarcă, că în speța dedusă judecării, prin deciziile Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 03 noiembrie 2015 și din 04 iulie 2017, deciziile instanțelor de apel din 17 decembrie 2014 și din 06 decembrie 2016, au fost casate total cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, unul din motivele de bază care au constituit temei de remitere a cauzei la rejudecare reprezintă faptul, că după pronunțarea sentinței de achitare, instanța de apel avea obligația să respecte prevederile art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinutului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.

La caz, potrivit deciziei instanței de apel (f.d. 153 - 156, vol. IV), rezultă că aceasta după o sentință de achitare a primei instanțe și-a întemeiat decizia de condamnare a inculpatului Volos Eugeniu în comiterea infracțiunii prevăzute de

art. 190 alin. (5) Cod penal, numai pe declarațiile inculpatului care nu recunoaște vinovăția, precum și pe declarațiile reprezentantului părții vătămate - Mitrofan Valeriu și a martorilor acuzării Romanciuc Silvia, Nichifor Aurica, Ursu Tatiana, Barbăscumpă Vasile date în cadrul procesului de judecată în prima instanță și la urmărirea penală citite în ședința instanței de apel (f.d. 125-126, vol. IV), fără ca aceștia să fie audiați din nou pe viu în ședința de judecată a instanței de apel, conform prevederilor art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală.

În acest context, se conchide că la judecarea apelului, instanța de apel a procedat contrar prevederilor art. 6 CEDO, încălcând dreptul la un proces echitabil, și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat în cauze similare, că martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care depozițiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea învinuitului (*hotărârea CtEDO în cauza Spînu împotriva României din 29 aprilie 2008, §60*).

Colegiul penal lărgit ține să menționeze că instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, bazându-se exclusiv pe dosarul din prima instanță, care conține depozițiile martorilor și declarațiile inculpatului, în temeiul cărora fusese achitat în prima instanță, în asemenea situație, instanța de apel urmează să procedeze la o nouă audiere atât a inculpatului, cât și a anumitor martori ai acuzării solicitați de părți (*hotărârile CtEDO în cauzele Popovici împotriva Moldovei din 27 noiembrie 2007, §72, Dănila împotriva României din 8 martie 2007, §62-63, Mischie împotriva României din 16 septembrie 2014, § 33, 35*).

La caz, acuzatorul de stat nu a solicitat, după o sentință de achitare, audierea martorilor acuzării, iar instanța de apel a pus la baza soluției de condamnare, depozițiile acestora din prima instanță, dându-le o altă apreciere. Astfel, a adoptat o poziție opusă celei din hotărârea primei instanțe, care l-a achitat pe inculpat.

Adică, în speță, inculpatul a fost declarat vinovat pe baza aceluiași mărturii care i-au determinat pe primii judecători să se îndoiască de temeinicia acestor declarații respingându-le și adoptând o soluție de achitare a acestuia în primă instanță.

Prin urmare, Colegiul consideră că pronunțarea condamnării inculpatului fără audierea martorilor, deși acesta fusese achitat, este contrară cerințelor unui proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale de condamnare pe probele cercetate de către prima instanță, care a dispus achitarea.

Ignorarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art. art. 24, 26 Cod de procedură penală, lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, drept garantat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, în cazul în care o instanță de apel este chemată să examineze o cauză cu privire la fapte și probleme de drept și să facă o evaluare completă a problemei vinovăției sau a nevinovăției

reclamantului, nu se poate ca aceste probleme să fie examinate fără analiza nemijlocită a probelor (*cauzele Constantinescu c. României, nr.28871/95; Marcos Barrios c. Spaniei, nr.17122/07*).

De asemenea, în *cauza Kashlev c. Estoniei, nr. 22574/08, § 48-50, 26.04.2016*, Curtea a precizat că autoritatea responsabilă de a decide cu privire la vinovăția sau nevinovăția unui acuzat ar trebui, în principiu, să asculte victimele, învinuitul și martorii în persoană și să evalueze credibilitatea acestora și că evaluarea credibilității este o sarcină complexă care nu poate fi realizată, de obicei, doar prin citirea unei înregistrări a declarațiilor lor, cu atât mai mult în cazul în care sunt avute în vedere doar unele declarații.

Totodată, Curtea a reținut că condamnarea reclamantului fără audierea sa, a victimelor și a martorilor, după achitarea acestuia de către prima instanță, este contrară garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

De altfel, Colegiul penal lărgit menționează și faptul, că în baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului, inclusiv prezentarea și audierea martorilor, această obligație îi revine „(...) celor care au responsabilitatea de a decide vinovăția sau nevinovăția unui acuzat (...)” (*cauza CtEDO Dan c. Moldovei din 05.07.2011*).

În consecință, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a adoptat o decizie de condamnare a inculpatului Volos Eugeniu în baza art.190 alin. (5) Cod penal, fără a purcede nemijlocit la audierea martorilor acuzării, audiind doar inculpatul, iar declarațiile martorilor au fost doar citite.

Astfel în speță se atestă prezența temeiului de casare prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, eroare care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fapt ce generează necesitatea casării deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

14. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul declarat, nominalizate și în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în baza probelor cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, cu respectarea cerințelor art. 414, 415 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu și echitabil, să pronunțe o hotărâre legală și

întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

15. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Bodean Ina în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui Volos Eugeniu xxxx și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Volos Eugeniu xxxx se eliberează imediat din penitenciar dacă nu execută arest preventiv sau pedeapsa cu închisoare, în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia motivată pronunțată la **08 aprilie 2021**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Țurcan Anatolie

Burduh Victor

Craiu Nicolae